

MİLLETLERARASI ANDLAŞMA

Karar Sayısı: 9836

28 Mayıs 2024 tarihinde Ankara'da imzalanan ekli "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kamboçya Krallığı Hükümeti Arasında Ormancılık Alanında İşbirliğine Dair Mutabakat Zaptı"nın onaylanmasına, 244 sayılı Kanunun 5 inci maddesi ile 9 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 2 nci ve 3 üncü maddeleri gereğince karar verilmiştir.

20 Mayıs 2025

Recep Tayyip ERDOĞAN
CUMHURBAŞKANI

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
İLE
KAMBOÇYA KRALLIĞI HÜKÜMETİ
ARASINDA
ORMANCILIK ALANINDA İŞBİRLİĞİNE DAİR MUTABAKAT ZAPTI

Bundan böyle münferiden “Taraflar”, müştereken “Taraflar” olarak anılacak olan Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kamboçya Krallığı Hükümeti;

İşbu Mutabakat Zaptı çerçevesinde;

İki ülke arasındaki dostane ilişkilerin güçlendirilmesi ve ormancılık alanında işbirliğinin geliştirilmesi yönündeki arzularını ifade ederek;

Ormansızlaşma, orman bozulması, biyolojik çeşitliliğin korunması ve iklim değişikliğiyle mücadelede bilimsel, teknik ve teknolojik açıdan yakın işbirliği gerektiğinin; sosyal ve ekonomik kalkınmanın teşvik edilmesinde ormanın rolünün ve sürdürülebilir orman yönetiminin etkili mekanizmasının önemini farkında olarak;

Ormancılık alanında daha yakın işbirliğinin doğuracağı faydaları ve karşılıklı çıkarları dikkate alarak;

Her iki ülkenin taraf olduğu çok taraflı uluslararası anlaşmalar, sözleşmeler ve antlaşmalar çerçevesinde işbirliğini güçlendirmeyi arzu ederek;

Her iki ülkenin geçerli politika kanunları ve düzenlemeleri uyarınca;

Aşağıdaki hususlarda anlaşmaya varmışlardır:

Madde 1

Amaç

Taraflar; orman kaynaklarının korunması ve geliştirilmesi, orman tahribatı ve orman yangınları ile mücadele, erozyon kontrolü, mevcut ormanların rehabilite edilmesine katkıda bulunmak amacıyla, ulusal yasa ve düzenlemeleri uyarınca eşitlik, mütekabiliyet ve karşılıklı yarar esasına dayalı olarak işbirliği yaparlar.

Madde 2

İşbirliği Alanları

Taraflar aşağıdaki alanlarda işbirliği yapar:

1. Orman ve orman arazisi rehabilitasyonu;
2. Entegre havza yönetimi;
3. Orman ağaçları fidanlarının üretimi;
4. Orman yangınları ile mücadele;
5. Çölleşme, kuraklık ve arazi bozulumu ile mücadele;
6. Sürdürülebilir orman yönetiminin desteklenmesi;
7. Sürdürülebilir yasal ahşap ürünleri ticaretinin desteklenmesi;
8. Yaban hayatı yaşam alanlarının korunması ve rehabilite edilmesi;
9. Odun dışı orman ürün ve hizmetlerinden faydalanma;

10. Orman hastalık ve zararlılarıyla mücadele;
11. Ormancılıkta izleme, raporlama ve doğrulama amacıyla Coğrafi Bilgi Sistemi (GIS) ve Uzaktan Algılama (RS) dahil olmak üzere bilgi sistemlerinin uygulanması ve kullanılması;
12. Orman gen laboratuvarlarının teşvik edilmesi;
13. Orman plantasyonları ve orman ürünü işleme konularıyla ilgili yatırımlarının ve değer zincirlerinin teşvik edilmesi ve
14. İklim değişikliğinin azaltılması ve uyum.

Madde 3 **İşbirliği Şekilleri**

Taraflar işbu Mutabakat Zaptı'nın 2. maddesinde sıralanan alanlarda aşağıdaki şekilde işbirliği yapar:

1. Ormancılık alanında teknik bilgi paylaşımı;
2. Yetkililerin, danışmanların ve personelin değişimi;
3. Ortak çalıştaylar, toplantılar, seminerler, eğitim programları ve çalışma ziyaretleri düzenleyerek kapasite geliştirme;
4. Ortak projelerin hazırlanması ve uygulanması ve
5. İlgili ticari kurum/kuruluşlar arasındaki etkileşimin teşvik edilmesi.

Madde 4 **İcra Organları**

İşbu Mutabakat Zaptı'nın uygulanmasından sorumlu icra organları şunlardır:

1. Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti adına: Tarım ve Orman Bakanlığı ve
2. Kamboçya Krallığı Hükümeti adına: Tarım, Orman ve Balıkçılık Bakanlığı.

Madde 5 **Uygulama**

İşbu Mutabakat Zaptı kapsamında işbirliğinin etkili bir şekilde uygulanmasının sağlanması için, Taraflarca oluşturulacak Ortak Komite aşağıda belirtilen şekilde çalışır:

1. Taraflardan her biri işbu Mutabakat Zaptı'nın yürürlüğe girmesinin ardından üç (3) ay içinde, işbu Mutabakat Zaptı kapsamında yer alan işbirliği faaliyetlerinin yürütülmesinden sorumlu olacak bir Ulusal Koordinatör tayin eder. Ulusal Koordinatörler, en az Genel Müdür Yardımcısı veya Daire Başkanı seviyesinde bir yetkilidir.
2. Taraflardan her biri, tayin edilen Ulusal Koordinatörün ismini diğer Tarafa bildirir. Her bir Taraf, birbirine herhangi bir zamanda yazılı bildirimde bulunarak Ulusal Koordinatör yerine bir vekil tayin edebilir.
3. Ulusal Koordinatörler, işbu Mutabakat Zaptı'nın yürürlüğe girmesini müteakiben 6 (altı) ay içerisinde 2. maddede sıralanan işbirliği alanlarını kapsayan Ortak Çalışma Programları hazırlamak için mümkün olduğu ölçüde işbirliği yapar.

4. Ulusal Koordinatörler 2. maddede sıralanan faaliyetleri görüşmek için herhangi bir zamanda düzenlenecek olan Ortak Komite Toplantılarına eş-başkanlık yapar ve Ortak Komite tarafından alınacak tavsiye kararlarının uygulanmasını takip eder.

Madde 6

Fikri Mülkiyet Hakları

1. Taraflar, ilgili ulusal kanun ve yönetmelikler ile taraf oldukları uluslararası anlaşmalar uyarınca, işbu Mutabakat Zaptı dahilinde oluşturulacak veya transfer edilecek fikri mülkiyet haklarının etkin bir şekilde korunmasını sağlar.
2. İşbu Mutabakat Zaptı'nın uygulanması için Taraflardan birinin ortaya koyduğu herhangi bir fikri mülkiyet, söz konusu Tarafın mülkiyetinde kalır ve ancak izin vermesi hâlinde, diğer Taraf, bu fikri mülkiyeti ticari olmayan bir amaçla kullanabilir.
3. İşbu Mutabakat Zaptı kapsamındaki işbirliğinden doğan herhangi bir fikri mülkiyet, Tarafların ortak tasarrufunda ve kullanımında olur.
4. Fikri mülkiyet haklarının Taraflardan biri ve/veya bir Taraf adına bir kurum tarafından ticari amaçlarla kullanılması durumunda, diğer Taraf, Tarafların karşılıklı olarak karar verecekleri telif haklarının adil bir kısmını alma hakkına sahiptir.

Madde 7

Genetik Kaynaklar ve Geleneksel Bilgi

Taraflar, genetik kaynaklara ve geleneksel bilgiye erişimin, Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi hükümlerine ve bunların Sözleşme kapsamında kullanımından doğan faydaların adil ve eşitlikçi paylaşımı ilkelerine uygun olarak gerçekleştirileceğini teyit eder.

Her bir Taraf, kendi ulusal kanun ve yönetmeliklerine uygun olarak genetik kaynaklara ve geleneksel bilgilere erişimi belirleme yetkisine sahip olur ve genetik kaynaklara şeffaf erişimi kolaylaştıracak koşulları oluşturmaya gayret sarf eder.

Madde 8

Mali Düzenleme

1. Taraflar, ulusal kanun ve düzenlemeleri uyarınca ve Taraflarca durum bazlı olarak müştereken kararlaştırılacak şekilde tahsis edilen mali kaynaklar çerçevesinde işbirliği yapar.
2. İşbu Mutabakat Zaptı kapsamındaki ortak faaliyetlerden ve değişim programından doğan seyahat, işe ve ibate giderleri, Gönderen Tarafça karşılanır.

Madde 9

Üçüncü Taraf Katılımı

1. Taraflar karşılıklı yazılı rıza ile işbu Mutabakat Zaptı çerçevesindeki işbirliği faaliyetlerine resmî ve akademik kurumları, özel teşebbüsleri ve hükümetler arası kuruluşları davet edebilir.
2. Üçüncü tarafı dahil eden Taraf, üçüncü tarafın katılımından doğan hak ve yükümlülüklerinden sorumludur.

Madde 10

Tadil

İşbu Mutabakat Zaptı, Tarafların karşılıklı yazılı rızaları alınmak suretiyle herhangi bir zamanda tadil edilebilir. Değişiklikler, işbu Mutabakat Zaptı'nın 16. maddesinin 1. fıkrasında belirtilen usule uygun şekilde yürürlüğe girer.

Madde 11

Anlaşmazlıkların Çözümü

İşbu Mutabakat Zaptı'nın yorumlanmasından veya uygulanmasından kaynaklanabilecek herhangi bir anlaşmazlık, Taraflar arasında diplomatik kanallar aracılığıyla istişare veya müzakere yoluyla dostane bir şekilde çözülür.

Madde 12

Gizlilik

1. Taraflardan her biri, yazılı olarak aksi kararlaştırılmadıkça, işbu Mutabakat Zaptı'nın uygulanması için diğer Taraftan alınan veya diğer Tarafa sağlanan tüm belge, bilgi ve diğer verileri gizli olarak değerlendirir.
2. Taraflar karşılıklı yazılı mutabakat ile bu işbirliğinin sonuçlarını ulusal mevzuatları uyarınca üçüncü Taraflar ile paylaşmayı kabul edebilir.
3. Taraflar, işbu Mutabakat Zaptı'nın feshedilip edilmediğine bakılmaksızın, bu maddenin hükümlerinin Taraflar arasında bağlayıcı olmaya devam edeceğini kabul eder.

Madde 13

Veri Yönetimi ve Yayın

1. Taraflar, elde edilen veri ve bilgileri kullanma hakkına sahiptir. Bu türden veri ve bilgiler, Taraflar arasında karşılıklı olarak teati edilebilir.
2. Taraflar, elde ettikleri hiçbir veri ve bilgiyi, diğer Tarafın önceden yazılı izni olmaksızın üçüncü taraflara veremez ve/veya aktaramaz.
3. Taraflardan her biri, ortak proje bazlı yayınlanacak herhangi bir yayının içeriğini yayımlayabilir ve belge yayımlanmadan önce diğer Tarafın yazılı onayını alır.

Madde 14

Personel Faaliyetlerinin Sınırlandırılması

Taraflar, işbu Mutabakat Zaptı ile ilgili faaliyetlerde bulunan herhangi bir kişinin, Tarafların ülkelerinin siyasi bağımsızlığına, egemenliğine ve toprak bütünlüğüne saygı göstermesini ve işbu Mutabakat Zaptı'nın amaçlarıyla uyumsuz faaliyetlerde bulunmaktan kaçınmasını sağlar.

Madde 15

Mutabakat Zaptı'nın Etkisi

İşbu Mutabakat Zaptı, hiçbir şekilde, Tarafların hâlihazırda taraf olduğu uluslararası anlaşmalardan doğan mevcut hak ve yükümlülüklerine etki edecek şekilde yorumlanamaz.

Madde 16

Yürürlüğe Giriş, Süre ve Fesih

1. İşbu Mutabakat Zaptı. Tarafların, bahsi geçen belgenin yürürlüğe girmesi için gerekli iç yasal prosedürleri tamamladıklarını, diplomatik yollarla birbirlerine ilettikleri son yazılı bildirimin alındığı tarihte yürürlüğe girer.
2. İşbu Mutabakat Zaptı beş (5) yıl süreyle yürürlükte kalır ve süre bitiminde beş (5) yıllık bir dönem için daha kendiliğinden uzatılır. Bilahare, Taraflarca etkin olarak uygulandığının değerlendirilmesi ve keyfiyetin diplomatik yollarla yazılı olarak teyit edilmesi hâlinde işbu Mutabakat Zaptı benzer dönemler için geçerliliğini devam ettirebilir.
3. Taraflardan her biri, diplomatik yollarla diğer Tarafa yazılı bildirimde bulunarak işbu Mutabakat Zaptı'nı herhangi bir zamanda feshetme hakkına sahiptir. Bu durumda, sözkonusu bildirimin alındığı tarihten itibaren 6 (altı) ay içerisinde Mutabakat Zaptı feshedilir.
4. Taraflarca aksi kararlaştırılmadıkça, işbu Mutabakat Zaptı'nın feshi, Mutabakat Zaptı gereğince üzerinde mutabık kalınan ve fesih öncesinde başlatılan proje ve faaliyetlerin geçerliliğini ve süresini etkilemez.

Yukarıdaki hususlar muvacehesinde, ilgili Hükümetlerince usulüne uygun yetkilendirilen aşağıda imzası bulunan kişiler, işbu Mutabakat Zaptı'nı imzalamışlardır.

İşbu Mutabakat Zaptı; Ankara'da 28.05.2024 tarihinde, Türkçe, Kmerce ve İngilizce dillerinin her biri için 2 (iki) asıl nüsha halinde ve bütün metinler eşit derecede geçerli olmak üzere düzenlenmiştir. Yorumlanmasında herhangi bir farklılık olması halinde İngilizce metin esas alınır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA

Makan FİDAN

Dışişleri Bakanı

KAMBOÇYA KRALLIĞI
HÜKÜMETİ ADINA

SOK Chenda Sophea

Başbakan Yardımcısı ve Dışişleri ve
Uluslararası İşbirliği Bakanı

**អនុស្សនៈនៃការយោគយល់គ្នា
រវាង
រដ្ឋាភិបាលនៃសាធារណរដ្ឋកម្ពុជា
និង
រាជរដ្ឋាភិបាលនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ស្តីពី
កិច្ចសហប្រតិបត្តិការលើវិស័យព្រៃឈើ**

រដ្ឋាភិបាលនៃសាធារណរដ្ឋកម្ពុជា និងរាជរដ្ឋាភិបាលនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាដែលប្រទេសកម្ពុជាបានហៅថា “ភាគី” និងប្រទេសទាំងពីរហៅថា “ភាគីទាំងពីរ”

ក្នុងក្របខ័ណ្ឌនៃអនុស្សនៈនៃការយោគយល់នេះ

ដោយចង់ពង្រឹងទំនាក់ទំនងចិត្តភាពរវាងប្រទេសទាំងពីរ

និងធ្វើឱ្យប្រសើរឡើងនូវកិច្ចសហប្រតិបត្តិការលើវិស័យព្រៃឈើ

ដោយទទួលស្គាល់ពីភាពចាំបាច់នៃកិច្ចសហប្រតិបត្តិការខាងវិទ្យាសាស្ត្រ បច្ចេកទេស
និងបច្ចេកវិទ្យាយ៉ាងជិតស្និទ្ធក្នុងការប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងការកាប់បំផ្លាញព្រៃឈើ ការរចនាព្រៃឈើ
និងការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ និងក្នុងការការពារជីវចម្រុះ ព្រមទាំងតួនាទីព្រៃឈើ
និងការគ្រប់គ្រងព្រៃឈើប្រកបដោយនិរន្តរភាពក្នុងការលើកកម្ពស់ការអភិវឌ្ឍសង្គម និងសេដ្ឋកិច្ច

ដោយគិតគូរពីអត្ថប្រយោជន៍ និងផលប្រយោជន៍ទៅវិញទៅមក
ដែលគេកំពុងរៀបចំកិច្ចសហប្រតិបត្តិការជិតស្និទ្ធក្នុងវិស័យព្រៃឈើ

ដោយមានបំណងចង់ពង្រឹងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការក្នុងក្របខ័ណ្ឌនៃកិច្ចព្រមព្រៀងពហុភាគីអន្តរជាតិ អនុសញ្ញា
និងសន្ធិសញ្ញាដែលប្រទេសទាំងពីរជាភាគី

អនុលោមតាមច្បាប់គោលនយោបាយ និងបទប្បញ្ញត្តិនៃប្រទេសទាំងពីរ

បានឯកភាពដូចខាងក្រោម៖

ប្រការ១

គោលបំណង

ដើម្បីការពារធនធានព្រៃឈើ ការប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងការកាប់បំផ្លាញព្រៃឈើ និងភ្លើងឆេះព្រៃ
ការគ្រប់គ្រងការហូរច្រាវ ការអភិរក្ស និងការស្តារព្រៃឈើឡើងវិញ
ភាគីទាំងពីរត្រូវសហការដោយឈរលើមូលដ្ឋានសមភាព និងផលប្រយោជន៍ទៅវិញទៅមក ស្របតាមច្បាប់
និងបទប្បញ្ញត្តិជាតិ។

ប្រការ២

ចំណុចនៃកិច្ចសហប្រតិបត្តិការ

ភាគីទាំងពីរ នឹងសហការក្នុងវិស័យដូចខាងក្រោម៖

១. ការស្តារឱ្យមានព្រៃឈើឡើងវិញ
២. ការគ្រប់គ្រងទីជម្រាល
៣. ផលិតកម្មកូនឈើព្រៃ
៤. ការប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងភ្លើងឆេះព្រៃ
៥. ការប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងរោគស្ថានភាព គ្រោះរាំងស្ងួត និងការរចនាព្រៃឈើ
៦. ការលើកកម្ពស់ការគ្រប់គ្រងព្រៃឈើប្រកបដោយនិរន្តរភាព
៧. ការលើកកម្ពស់ពាណិជ្ជកម្មប្រកបដោយនិរន្តរភាពនៃផលិតផលឈើស្របច្បាប់
៨. ការអភិរក្ស និងការស្តារឡើងវិញនូវជម្រកសត្វព្រៃ

៩. ការប្រើប្រាស់អនុផលព្រៃឈើ និងសេវាកម្មព្រៃឈើ
១០. ការប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងជំងឺព្រៃឈើ និងសត្វល្អិតចង្រៃ
១១. ការអនុវត្តនិងការប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធព័ត៌មាន រួមទាំងប្រព័ន្ធព័ត៌មានភូមិសាស្ត្រ និងការចាប់សញ្ញាពីចម្ងាយ (Remote Sensing) នៅក្នុងព្រៃឈើសម្រាប់ការត្រួតពិនិត្យ រាយការណ៍ និងផ្ទៀងផ្ទាត់
១២. ការលើកកម្ពស់សុវត្ថិភាពសេនេទិចព្រៃឈើ
១៣. ការលើកកម្ពស់ការវិនិយោគប្រកបដោយការទទួលខុសត្រូវលើការដាំព្រៃឈើ និងការកែច្នៃផលិតផលព្រៃឈើ និងខ្សែច្រវាក់កម្ទេច និង
១៤. ការកាត់បន្ថយ និងការបន្តរំលែកនិងការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ។

ប្រការ៣

ទម្រង់នៃកិច្ចសហប្រតិបត្តិការ

យោងលើប្រការ ២ នៃអនុស្សនៈនៃការយោគយល់នេះ ភាគីទាំងពីរ ត្រូវសហការក្នុងទម្រង់ដូចខាងក្រោម៖

១. ការផ្លាស់ប្តូរព័ត៌មានបច្ចេកទេសក្នុងវិស័យព្រៃឈើ
២. ការផ្លាស់ប្តូរមន្ត្រី ទីប្រឹក្សា និងបុគ្គលិក
៣. ការគោរពសមត្ថភាពតាមរយៈការរៀបចំសិក្ខាសាលារួមគ្នា កិច្ចប្រជុំ សិក្ខាសាលា កម្មវិធីបណ្តុះបណ្តាល និងដំណើរទស្សនកិច្ចសិក្សា
៤. ការរៀបចំ និងការអនុវត្តគម្រោងរួមគ្នា
៥. លើកទឹកចិត្តឱ្យមានការចូលរួមពីអង្គភាពអាជីវកម្ម/ស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធ។

ប្រការ៤

អាជ្ញាធរប្រតិបត្តិ

អាជ្ញាធរប្រតិបត្តិដែលទទួលខុសត្រូវចំពោះការអនុវត្តអនុស្សនៈនៃការយោគយល់គ្នានេះមាន៖

១. ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ និង ក្រសួងរ៉ែ និងថាមពល
២. ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ ក្នុងនាមរាជរដ្ឋាភិបាលនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។

ប្រការ៥

ការអនុវត្ត

ដើម្បីធានាបាននូវការអនុវត្តប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពនៃកិច្ចសហប្រតិបត្តិការក្រោមអនុស្សនៈនៃការយោគយល់គ្នានេះ គណៈកម្មការចម្រុះដែលនឹងត្រូវបង្កើតឡើងដោយ ភាគីទាំងពីរ ត្រូវធ្វើការដូចខាងក្រោម៖

១. ភាគីនីមួយៗត្រូវចាត់តាំងអ្នកសម្របសម្រួលថ្នាក់ជាតិ ដើម្បីទទួលខុសត្រូវក្នុងការអនុវត្តសកម្មភាពកិច្ចសហប្រតិបត្តិការក្រោមអនុស្សនៈនៃការយោគយល់គ្នានេះក្នុងរយៈពេល ៣ (បី) ខែ បន្ទាប់ពីការចូលជាធរមាន។ អ្នកសម្របសម្រួលថ្នាក់ជាតិត្រូវមានតួនាទីយ៉ាងហោចណាស់ស្មើនឹងអគ្គនាយករង ឬ ប្រធាននាយកដ្ឋាន។
២. ភាគីនីមួយៗត្រូវជូនដំណឹងទៅភាគីម្ខាងទៀតអំពីឈ្មោះអ្នកសម្របសម្រួលជាតិដែលបានចាត់តាំង។ ភាគីនីមួយៗអាចចាត់តាំងអ្នកជំនួសអ្នកសម្របសម្រួលថ្នាក់ជាតិនៅពេលណាក៏បាន ដោយមានការជូនដំណឹងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរឡើងទៅភាគីម្ខាងទៀត។
៣. អ្នកសម្របសម្រួលថ្នាក់ជាតិត្រូវសហការរៀបចំកម្មវិធីការងាររួមគ្នាដែលគ្របដណ្តប់លើផ្នែកកិច្ចសហប្រតិបត្តិការ ដែលមានចែងក្នុងប្រការ២ ក្នុងរយៈពេល ៦ (ប្រាំមួយ) ខែ បន្ទាប់ពីអនុស្សនៈនៃការយោគយល់គ្នានេះចូលជាធរមានតាមលទ្ធភាពដែលអាចធ្វើទៅបាន។

៤.

អ្នកសម្របសម្រួលថ្នាក់ជាតិត្រូវធ្វើជាសហប្រធាននៃកិច្ចប្រជុំគណៈកម្មការចម្រុះដែលនឹងប្រជុំនៅពេលណាមួយ ដើម្បីពិភាក្សាអំពីសកម្មភាពដែលមានចែងក្នុងប្រការ២ ហើយត្រូវអនុវត្តតាមអនុសាសន៍ របស់គណៈកម្មការចម្រុះ។

**ប្រការ៦
កម្មសិទ្ធិបញ្ញា**

១. ភាគីទាំងពីរ ត្រូវធានាការការពារប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពនៃកម្មសិទ្ធិបញ្ញាដែលបានបង្កើត ឬផ្ទេរក្រោមអនុស្សនៈនៃការយោគយល់នេះស្របតាមច្បាប់ និងបទប្បញ្ញត្តិជាតិរៀងរាល់ខ្លួន និងសន្ធិសញ្ញាអន្តរជាតិ ដែលខ្លួនជាភាគី។

២. កម្មសិទ្ធិបញ្ញា ដែលភាគីណាមួយនាំយកមកសម្រាប់ការអនុវត្តអនុស្សនៈនៃការយោគយល់គ្នានេះ នៅតែជាកម្មសិទ្ធិរបស់ភាគីនោះ លុះត្រាតែទទួលបានការអនុញ្ញាតពីភាគីម្ខាងកម្មសិទ្ធិ ទើបភាគីម្ខាងទៀតអាចប្រើប្រាស់ទ្រព្យសម្បត្តិនោះសម្រាប់គោលបំណងដ៏មិនមែនពាណិជ្ជកម្ម។

៣. កម្មសិទ្ធិបញ្ញាណាមួយដែលកើតចេញពីកិច្ចសហប្រតិបត្តិការក្រោមអនុស្សនៈនៃការយោគយល់គ្នានេះ ត្រូវជាកម្មសិទ្ធិរួមគ្នា និងប្រើប្រាស់ដោយ ភាគីទាំងពីរ។

៤. ក្នុងករណីដែលកម្មសិទ្ធិបញ្ញាត្រូវបានប្រើប្រាស់ដោយភាគីណាមួយ និង/ឬស្ថាប័នក្នុងនាមភាគីណាមួយសម្រាប់គោលបំណងពាណិជ្ជកម្ម ភាគីម្ខាងទៀតមានសិទ្ធិទទួលបានចំណែកសមរម្យនៃភាគលាភ ដែលភាគីទាំងពីរត្រូវសម្រេចរួមគ្នា។

**ប្រការ៧
ធនធានសេនេទិច និងចំណេះដឹងប្រពៃណី**

ភាគីទាំងពីរ បញ្ជាក់ថាការទទួលបានធនធានសេនេទិច និងចំណេះដឹងបែបប្រពៃណីត្រូវអនុវត្តស្របតាមបទប្បញ្ញត្តិនៃអនុសញ្ញាស្តីពីជីវចម្រុះ និងគោលការណ៍នៃការចែករំលែកផលប្រយោជន៍ដោយយុត្តិធម៌ និងសមធម៌ ដែលកើតចេញពីការប្រើប្រាស់ក្រោមអនុសញ្ញា។

ភាគីនីមួយៗមានសិទ្ធិអំណាចក្នុងការកំណត់លទ្ធភាពទទួលបានធនធានសេនេទិច និងចំណេះដឹងប្រពៃណីស្របតាមច្បាប់ និងបទប្បញ្ញត្តិក្នុងប្រទេសរបស់ខ្លួន ហើយខិតខំបង្កើតលក្ខខណ្ឌ ដើម្បីជួយសម្រួលដល់ការទទួលបានធនធានសេនេទិចប្រកបដោយគុណភាព។

**ប្រការ៨
ការរៀបចំហិរញ្ញវត្ថុ**

១. ភាគីទាំងពីរ ត្រូវសហការក្នុងគ្របខ័ណ្ឌនៃច្បាប់ជាតិ និងបទប្បញ្ញត្តិរបស់ភាគីនីមួយៗ និងធនធានហិរញ្ញវត្ថុដែលត្រូវបានបែងចែកទៅតាមការសម្រេចរួមគ្នាតាមករណីនីមួយៗដោយ ភាគីទាំងពីរ។

២. ការចំណាយលើការធ្វើដំណើរ អាហារ និងការស្នាក់នៅដែលកើតចេញពីសកម្មភាពរួមគ្នា និងកម្មវិធីផ្លាស់ប្តូរក្រោមអនុស្សនៈនៃការយោគយល់នេះ ត្រូវរ៉ាប់រងដោយភាគីអញ្ជើញ។

**ប្រការ៩
ការចូលរួមរបស់ភាគីទីបី**

១. នៅពេលមានការយល់ព្រមជាលាយលក្ខណ៍អក្សរទៅវិញទៅមក ភាគីអាចអញ្ជើញស្ថាប័នរដ្ឋាភិបាល ស្ថាប័នសិក្សា សហគ្រាសឯកជន និងអង្គការអន្តររដ្ឋាភិបាល ដើម្បីចូលរួមក្នុងសកម្មភាពនៃកិច្ចសហប្រតិបត្តិការក្នុងគ្របខ័ណ្ឌនៃអនុស្សនៈនៃការយោគយល់នេះ។

២. ភាគីដែលពាក់ព័ន្ធនឹងភាគីទីបីត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះសិទ្ធិ និងភាគលាភរបស់ភាគីនីមួយៗដែលកើតចេញពីការចូលរួមរបស់ខ្លួន។

ប្រការ១០
វិសោធនកម្ម

អនុស្សរណៈនៃការយោគយល់គ្នានេះអាចត្រូវបានកែប្រែនៅពេលណាដែលបាន
លុះត្រាតែមានការយល់ព្រមជាលាយលក្ខណ៍អក្សរបស់ភាគីទាំងពីរ។
វិសោធនកម្មត្រូវចូលជាធរមានតាំងពីថ្ងៃដែលបានចែងក្នុងកថាខណ្ឌទី១
នៃអនុស្សរណៈនៃការយោគយល់នេះ។

នៃប្រការ១៦

ប្រការ១១
ការដោះស្រាយវិវាទ

វិវាទណាមួយដែលអាចកើតឡើងពីការបកស្រាយ ឬការអនុវត្តអនុស្សរណៈនៃការយោគយល់គ្នានេះ
ត្រូវដោះស្រាយដោយសន្តិវិធីតាមរយៈការពិគ្រោះ ឬការចរចារវាងភាគីទាំងពីរ តាមរយៈបណ្តាញការទូត។

ប្រការ១២
ការសម្ងាត់

១. ភាគីនីមួយៗត្រូវបាត់ទុករាល់ឯកសារ ព័ត៌មាន និងទិន្នន័យផ្សេងទៀតដែលទទួលបានពី
ឬផ្គត់ផ្គង់ទៅឱ្យភាគីម្ខាងទៀតសម្រាប់ការអនុវត្តអនុស្សរណៈនៃការយោគយល់នេះជាភាសាសម្ងាត់
លុះត្រាតែមានការយល់ព្រមជាលាយលក្ខណ៍អក្សរដោយភាគីទាំងពីរ។

២. លុះត្រាតែមានកិច្ចព្រមព្រៀងរួមគ្នាជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ
ភាគីទាំងពីរអាចយល់ព្រមចែករំលែកលទ្ធផលនៃកិច្ចសហប្រតិបត្តិការនេះជាមួយភាគីទីបី
ដោយអនុលោមតាមច្បាប់ និងបទប្បញ្ញត្តិជាតិរៀងរាល់ខ្លួន។

៣. ភាគីទាំងពីរ ឯកភាពថាលក្ខខណ្ឌនៃមាត្រានេះ និងបន្តជាភាគីកិច្ចរបស់ភាគីទាំងពីរ
ទោះបីជាមានការបញ្ចប់នៃអនុស្សរណៈនៃការយោគយល់គ្នានេះក៏ដោយ។

ប្រការ១៣
ការគ្រប់គ្រងទិន្នន័យ និងការបោះពុម្ពផ្សាយ

១. ភាគីទាំងពីរ មានសិទ្ធិប្រើប្រាស់ទិន្នន័យ និងព័ត៌មានដែលទទួលបាន។ ទិន្នន័យ
និងព័ត៌មានអាចត្រូវបានផ្លាស់ប្តូរទៅវិញទៅមករវាងភាគីទាំងពីរ។

២. ភាគីនីមួយៗមិនត្រូវផ្តល់ និង/ឬផ្ទេរទិន្នន័យ
និងព័ត៌មានដែលទទួលបានទៅឱ្យភាគីទីបីណាមួយដោយគ្មានការយល់ព្រមជាលាយលក្ខណ៍អក្សរជាមុនពីភាគីម្ខា
ងទៀត។

៣. ភាគីនីមួយៗអាចបង្ហាញខ្លឹមសារនៃការបោះពុម្ពណាមួយដែលនឹងត្រូវចេញផ្សាយដោយផ្អែកលើគម្រោងរួម
និងទទួលបានការយល់ព្រមជាលាយលក្ខណ៍អក្សរពីភាគីម្ខាងទៀត មុនពេលឯកសារនេះត្រូវបានបោះពុម្ព។

ប្រការ១៤
ដែនកំណត់នៃសកម្មភាពបុគ្គលិក

ភាគីទាំងពីរត្រូវធានាថាបុគ្គលណាដែលចូលរួមក្នុងសកម្មភាពដែលទាក់ទងនឹងអនុស្សរណៈនៃការយោគយល់
គ្នានេះត្រូវគោរពឯករាជ្យភាពនយោបាយ អធិបតេយ្យភាព និងបូរណភាពទឹកដីនៃប្រទេសភាគី
ហើយត្រូវចៀសវាងការចូលរួមក្នុងសកម្មភាពដែលមិនស្របនឹងគោលបំណងនៃអនុស្សរណៈនៃការយោគយល់
នេះ។

ប្រការ១៥
ឥទ្ធិពលនៃអនុស្សរណៈនៃការយោគយល់

អនុស្សរណៈនៃការយោគយល់គ្នានេះ មិនត្រូវបកស្រាយថាប៉ះពាល់ដល់សិទ្ធិ
និងកាកក្ខតិកិច្ចដែលមានស្រាប់របស់ភាគីណាមួយ ក្រោមកិច្ចព្រមព្រៀងអន្តរជាតិ ដែលខ្លួនជាភាគីនោះទេ។

ប្រការ១៦
ការចូលជាជរមាន រយៈពេល និងការបញ្ចប់

១. អនុស្សរណៈនៃការឃោសយល់គ្នានេះត្រូវចូលជាជរមាននៅថ្ងៃទទួលបានការជូនដំណឹងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរចុងក្រោយ ដែលភាគីបានជូនដំណឹងគ្នាទៅវិញទៅមកតាមរយៈបណ្តាញការទូរគមនាគមន៍ ដំណើរការបញ្ចប់នីតិវិធីច្បាប់ផ្ទៃក្នុងដែលចាំបាច់សម្រាប់ការចូលជាជរមាននៃឯកសារនោះ។

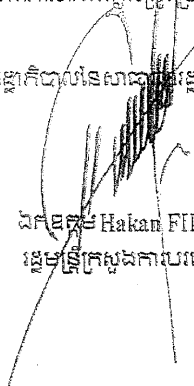
២. អនុស្សរណៈនៃការឃោសយល់គ្នានេះត្រូវបន្តនៅជាជរមានសម្រាប់រយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ ហើយត្រូវបន្តដោយស្វ័យប្រវត្តិសម្រាប់រយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំទៀត។ ក្រោយមក អនុស្សរណៈនៃការឃោសយល់គ្នាអាចបន្តចូលជាជរមានក្នុងរយៈពេលប្រហាក់ប្រហែលគ្នា បន្ទាប់ពីមានការវាយតម្លៃពី ភាគីទាំងពីរ ស្តីពីការអនុវត្តប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព ដែលត្រូវបញ្ជាក់ជាលាយលក្ខណ៍អក្សរតាមរយៈបណ្តាញការទូរគមនាគមន៍។

៣. ភាគីនីមួយៗមានសិទ្ធិបញ្ចប់អនុស្សរណៈនៃការឃោសយល់គ្នានេះនៅពេលណាក៏បាន ដោយជូនដំណឹងទៅភាគីម្ខាងទៀតជាលាយលក្ខណ៍អក្សរតាមរយៈបណ្តាញការទូរគមនាគមន៍។ ក្នុងករណីនេះ អនុស្សរណៈនៃការឃោសយល់គ្នានេះនឹងត្រូវបញ្ចប់ក្នុងរយៈពេល ៦ (ប្រាំមួយ) ខែ បន្ទាប់ពីកាលបរិច្ឆេទនៃការទទួលបានការជូនដំណឹងនេះ។

៤. ការបញ្ចប់នៃអនុស្សរណៈនៃការឃោសយល់នេះនឹងមិនប៉ះពាល់ដល់សុពលភាព និងរយៈពេលនៃគម្រោង និងសកម្មភាពដែលបានព្រមព្រៀងគ្នាដោយអនុលោមតាមអនុស្សរណៈនៃការឃោសយល់នេះ មុនពេលការផ្តួចផ្តើមនីតិវិធីនៃការបញ្ចប់នេះទេ លុះត្រាតែ ភាគីទាំងពីរ យល់ព្រម។

ដើម្បីជាសាក្សី អ្នកចុះហត្ថលេខាត្រូវបានអនុញ្ញាតពីរដ្ឋាភិបាលវៀតណាម និងបានចុះហត្ថលេខាលើអនុស្សរណៈនៃការឃោសយល់នេះ។

ឆ្នាំនៅ អង់ការ៉ា នៅថ្ងៃទី ២៥ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០២៤ ជាច្បាប់ដើមចំនួន ២ (ពីរ) ដែលច្បាប់នីមួយៗជាភាសាខ្មែរ តួកគី និងអង់គ្លេស ដោយអត្ថបទទាំងអស់មានតម្លៃស្មើគ្នា។ ក្នុងករណីមានការបកស្រាយខុសគ្នា អត្ថបទជាភាសាអង់គ្លេសត្រូវបានប្រើប្រាស់ជាគោល។

រដ្ឋាភិបាលនៃសាធារណរដ្ឋតួកគី

ឯកឧត្តម Hakan FIDAN
រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងការបរទេស

រាជរដ្ឋាភិបាលនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ឯកឧត្តមឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី សុខ ជិន្យាសោភា
រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងការបរទេស
និងសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ

**MEMORANDUM OF UNDERSTANDING
BETWEEN
THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF TÜRKİYE
AND
THE GOVERNMENT OF THE KINGDOM OF CAMBODIA
ON COOPERATION IN THE FIELD OF FORESTRY**

The Government of the Republic of Türkiye and the Government of the Kingdom of Cambodia, hereinafter referred to individually as a "Party" and collectively as the "Parties":

Within the framework of this Memorandum of Understanding;

Expressing their desire to strengthen the friendly relations between the two countries and improve cooperation in the field of forestry;

Recognizing that deforestation, forest degradation, biodiversity conservation, and role of forest for addressing climate change, promote social and economic development, and recall the effective mechanism of sustainable forest management, require close cooperation scientifically, technically and technologically;

Taking into account the benefits and mutual interests that would arise from a closer cooperation in the field of forestry;

Wishing to strengthen the cooperation within the framework of international multilateral agreements, conventions, and treaties to which both countries are parties;

Pursuant to the prevailing policy laws and regulations of both countries:

Have agreed as follows:

**Article 1
Objectives**

For the contribution to conservation and development of forest resources, combating deforestation and forests fires, erosion control, and rehabilitation of existing forests, the Parties shall cooperate on the basis of equality, reciprocity and mutual benefit in accordance with their national laws and regulations.

**Article 2
Areas of Cooperation**

The Parties shall cooperate in the following areas:

1. Forest and forest land rehabilitation;
2. Integrated watershed management;
3. Production of forest tree seedlings;
4. Combating with forest fires;
5. Combating desertification, drought and land degradation;
6. Promoting sustainable management of forest;
7. Promoting sustainable trade of legal timber products;
8. Conserving and rehabilitating of wildlife habitats;

9. Utilization of non-wood forest products and services;
10. Combating forest diseases and pests;
11. Implementation and use of information systems including Geographical Information System (GIS) and Remote Sensing (RS) in forestry for monitoring, reporting and verification;
12. Promoting forest genetic laboratory;
13. Promoting responsible investment in forest plantation and forest product processing and value chains; and
14. Climate change mitigation and adaptation.

Article 3

Forms of Cooperation

Referring to the areas listed in Article 2 of this Memorandum of Understanding, the Parties shall cooperate in the following forms:

1. Exchange of technical information in the field of forestry;
2. Exchange of officials, consultants and personnel;
3. Capacity building through the organization of joint workshops, meetings, seminars, training programmes and study visits;
4. Preparation and implementation of joint projects; and
5. Encouragement of the engagement between relevant business entities/institutions.

Article 4

The Executing Authorities

The Executing Authorities responsible for the implementation of this Memorandum of Understanding are:

1. The Ministry of Agriculture and Forestry, on behalf of the Government of the Republic of Türkiye; and
2. The Ministry of Agriculture, Forestry and Fisheries, on behalf of the Government of the Kingdom of Cambodia.

Article 5

Implementation

To ensure the efficient implementation of cooperation under this Memorandum of Understanding, a Joint Committee to be established by the Parties shall operate as follows:

1. Each Party shall designate a National Coordinator to be responsible for the implementation of cooperation activities under this Memorandum of Understanding within 3 (three) months following its entry into force. The National Coordinators shall have a profile at least equivalent to that of a Deputy General Director or Head of Department.
2. Each Party shall notify the other Party regarding the name of the designated National Coordinator. Each Party may designate a substitute for the National Coordinator at any time with a written notice sent to the other Party.
3. National Coordinators shall cooperate to prepare a Joint Working Programmes covering the cooperation areas enlisted in Article 2, within 6 (six) months after this Memorandum of Understanding enters into force to the extent possible.

4. National Coordinators shall co-chair the Joint Committee Meetings that would convene at any time in order to discuss the activities listed in the Article 2 and shall follow the implementation of the recommendations taken by the Joint Committee.

Article 6

Intellectual Property Rights

1. The Parties, in accordance with the respective national laws and regulations and international treaties to which they are parties, shall ensure effective protection of the intellectual property rights created or transferred under this Memorandum of Understanding.
2. Any intellectual property brought by one Party for the implementation of this Memorandum of Understanding shall remain the property of that Party, and upon its permission, the other Party shall be allowed to use such property for a non-commercial purpose.
3. The ownership and utilization of any intellectual property resulting from cooperation under this Memorandum of Understanding shall be jointly owned by the Parties.
4. In the event the intellectual property rights are used by either Party and/or an institution on behalf of the Party for commercial purposes, the other Party shall be entitled to obtain an equitable portion of royalties on which the Parties shall mutually decide.

Article 7

Genetic Resources and Traditional Knowledge

The Parties reaffirm that access to genetic resources and traditional knowledge shall be carried out in accordance with the provisions of the Convention on Biological Diversity and the principles of fair and equitable sharing of benefits arising from their utilization under the Convention.

Each Party shall have the authority to determine access to genetic resources and traditional knowledge in accordance with its domestic laws and regulations and endeavour to create conditions to facilitate transparent access to genetic resources.

Article 8

Financial Arrangement

1. The Parties shall cooperate within the framework of the national laws and regulations of each Party and financial resources allocated as mutually decided on a case-by-case basis by the Parties.
2. The travel, food and accommodation expenses arising from joint activities and exchange program under this Memorandum of Understanding shall be covered by the sending Party.

Article 9

Third- Party Participation

1. Upon mutual written consent, the Parties may invite governmental institutions, academic institutions, private enterprises and intergovernmental organizations to participate in the activities of cooperation within the framework of this Memorandum of Understanding.
2. The Party involving third party shall be responsible for the rights and obligations of such party arising from its participation.

Article 10
Amendment

This Memorandum of Understanding may be amended by mutual written consent of the Parties at any time. The amendments shall enter into force according to the procedure established in Paragraph 1 of Article 16 of this Memorandum of Understanding.

Article 11
Settlement of Disputes

Any dispute that may arise from interpretation or implementation of this Memorandum of Understanding shall be settled amicably by consultation or negotiation between the Parties through diplomatic channels.

Article 12
Confidentiality

1. Each Party shall treat all documents, information and other data received from or supplied to the other Party for the implementation of this Memorandum of Understanding as confidential, unless agreed otherwise in writing by the Parties.
2. Upon mutual written agreement, The Parties may agree to share the results of this cooperation with third Parties in conformity with their national laws and regulations.
3. The Parties agree that the term of this article shall continue to be binding between the Parties notwithstanding the termination of this Memorandum of Understanding.

Article 13
Data Management and Publication

1. The Parties are entitled to use data and information obtained. Such data and information may be mutually exchanged between the Parties.
2. The Party shall not give and/or transfer any data and information obtained to any third parties without the prior written consent from the other Party.
3. Each Party may disclose the contents of any publications due to be issued based on the joint project and obtain the written consent of the other Party before the document is published.

Article 14
Limitation of Personnel Activities

The Parties shall ensure that any persons engaged in activities related to this Memorandum of Understanding shall respect the political independence, sovereignty, and territorial integrity of the Parties' countries, and shall refrain from engaging in activities inconsistent with the objectives of this Memorandum of Understanding.

Article 15
Effect of the Memorandum of Understanding

This Memorandum of Understanding shall not be construed to affect in any way the existing rights and obligations of the Parties under the international agreements to which they are parties.

Article 16

Entry into Force, Duration, and Termination

1. This Memorandum of Understanding shall enter into force on the date of the receipt of the last written notification by which the Parties notify each other through diplomatic channels of the completion of their internal legal procedures necessary for entry into force of the said document.
2. This Memorandum of Understanding shall remain in force for a period of 5 (five) years, and shall be automatically extended for another period of 5 (five) years. Subsequently, the Memorandum of Understanding may continue in force for similar periods, following evaluation from the Parties on its effective implementation, which shall be confirmed in written notice through diplomatic channel.
3. Each Party shall be entitled to terminate this Memorandum of Understanding at any time by notifying the other Party in writing through diplomatic channels. In this case, this Memorandum of Understanding shall be terminated within 6 (six) months after the date of the receipt of the notification.
4. The termination of this Memorandum of Understanding shall not affect the validity and duration of the projects and activities agreed upon pursuant to this Memorandum of Understanding and initiated prior to such termination, unless the Parties agree otherwise.

In witness whereof, the undersigned, duly authorized by their respective government, have signed this Memorandum of Understanding.

Done at Ankara, on 28.05.2024, in 2 (two) original copies, each in Turkish, Khmer and English languages, all texts being equally authentic. In case of any divergence of interpretation, the English text shall prevail.

FOR
THE GOVERNMENT OF THE
REPUBLIC OF TURKIYE

Hakan FIDAN

Minister of Foreign Affairs

FOR
THE GOVERNMENT OF THE
KINGDOM OF CAMBODIA

SOK Chenda Sophea

Deputy Prime Minister and Minister of
Foreign Affairs and International
Cooperation